

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 570/2013-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti V., a. s., Ž., zastúpenej advokátom JUDr. J. P., D., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti V., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti V., a. s., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. J. P., D., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že „dňa 28. 04. 1995 bola podpísaná ručiteľská listina č. 13/95 k úverovej zmluve č. 35/95 medzi P., a. s. K. ako veriteľom na jednej strane a sťažovateľom ako ručiteľom na strane druhej, ktorou sa sťažovateľ zaručil, že úver 1.500.000,- Sk s prísl., ktorý prevzal dlžník S., a. s. uspokojí veriteľovi, ak úver dlžník v určenej lehote nezaplatí.

Dňa 17. 02. 1995 bola podpísaná ručiteľská listina č. 14/95 k úverovej zmluve č. 36/95 medzi P., a. s. K. ako veriteľom na jednej strane a sťažovateľom ako ručiteľom na strane druhej, ktorou sa sťažovateľ zaručil, že úver 1.500.000,- Sk s prísl., ktorý prevzal dlžník S., a. s. uspokojí veriteľovi ak úver dlžník v určenej lehote nezaplatí...

Dňa 31. 01. 1996 uzatvoril sťažovateľ ako budúci kupujúci s p. S. M., P. P. a I. S. ako budúci predávajúcimi zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, ktorej predmetom bol budúci predaj nehnuteľností - dom súp. č. 1721 s pozemkom - parc. č. 482/1 zapísanými na LV č. 1040 k. ú. D. Budúci predávajúci ako vlastníci predmetných nehnuteľností a zároveň majitelia a štatutárni zástupcovia dlžníka S., a. s. sa touto zmluvou dohodli, že v prípade realizácie práva P., a. s. vyplývajúceho z ručenia podľa vyššie uvedených ručiteľských listín č. 13/95 a 14/95 odpísaním dlhovanej sumy z účtu sťažovateľa, predajú do 3 dní od predloženia návrhu kúpnej zmluvy vyššie uvedené nehnuteľnosti sťažovateľovi a ako kúpna cena sa započíta plnenie, ktoré poskytne sťažovateľ P., a. s. z titulu uvedeného ručenia...

K realizácii ručenia formou odpísania sumy 2.836.800,- Sk z účtu sťažovateľa v prospech P., a. s. došlo dňa 12. 04. 1996 (odpísaním dvoch súm 1.209.561,07 Sk a 1.626.240,65 Sk)...

Napriek splneniu dohodnutej podmienky pre uzatvorenie realizačnej kúpnej zmluvy t. j. realizácie ručenia - budúci predávajúci M., P., S. nesplnili svoju povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a ani na výzvu neuzavreli realizačnú kúpnu zmluvu. “.

Sťažovateľka sa domáhala splnenia povinnosti — uzatvorenia realizačnej kúpnej zmluvy proti S. M., P. P. a I. S. (ďalej len „budúci predávajúci“ alebo „žalovaní“) najprv žalobou o nahradenie prejavu vôle rozhodnutím súdu v konaní vedenom Okresným súdom

Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 775/1996, ktoré však v dôsledku skutočnosti, že „p. M., P. a S. previedli predmetné nehnuteľnosti, čím zmarili možnosť uzatvorenia realizačnej kúpnej zmluvy“, bolo zastavené.

Žalobou z 15. júla 1999 doručenou okresnému súdu sa následne sťažovateľka domáhala voči žalovaným zaplatať pohľadávku v sume 37 587,47 € (1 132 360 Sk) s príslušenstvom z titulu náhrady škody spôsobenej žalovanými porušením zmluvnej povinnosti vyplývajúcej im zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996. Neuzatvorením kúpnej zmluvy a neprevedením vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na sťažovateľku jej mala vzniknúť škoda predstavujúca ušlý zisk z možného nájomného, ktorý bol spočiatku vyčíslený vo výške 1 132 360 Sk a po pripustení zmien návrhu v celkovej výške 3 349 980,40 Sk, t. j. 111 198,98 €.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 696/1999 z 2. marca 2012 žalobu sťažovateľky zamietol z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, pretože *«táto zmluva podľa názoru súdu neobsahuje základnú náležitosť - dohodu účastníkov o dobe, dokedy zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria, čo spôsobuje neurčitost' zmluvy a jej neplatnosť podľa § 37 Občianskeho zákonníka. Tento dôvod súd prvého stupňa označil za „hlavný dôvod, pre ktorý zamietol žalobu“... Zároveň súd prvého stupňa ďalej uviedol, že zmluvná úprava týkajúca sa podstatnej náležitosti kúpnej zmluvy, a to kúpnej ceny, je zmätočná a neurčitá, čo je dôvodom neplatnosti zmluvy o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd konštatoval, že sa jedná o absolútne neplatný právny úkon a takáto neplatnosť nastáva priamo zo zákona a súd na ňu preto musí prihliadať.»*

Krajský súd po odvolaní sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Sťažovateľka v tejto súvislosti uvádza, že odvolací súd v odôvodnení označeného rozsudku s poukazom na § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) len uviedol, že *„sa stotožnil so skutkovým a právnym záverom, ku ktorému došiel súd prvého stupňa, ako aj sa stotožnil s jeho odôvodnením a preto ďalšie odôvodnenie nevyhotovuje“*.

Sťažovateľka tvrdí, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012 došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Právnym základom napadnutého rozsudku krajského súdu je záver o absolútnej neplatnosti právneho úkonu (zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996). V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že *„napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom“*.

Sťažovateľka podrobne opisuje udalosti, ktoré predchádzali podaniu jej sťažnosti ústavnému súdu v jej právnej veci. Vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť v jej právnej veci v rámci konania pred súdmi jednotlivých stupňov, sťažovateľka poukazuje najmä na tieto skutočnosti:

„... Otázka platnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve bola predmetom samostatného súdneho konania vedeného na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C/1212/1998, v ktorom sa žalovaní 1/ až 3/ v procesnom postavení žalobcov domáhali určenia jej neplatnosti. V konaní o určenie neplatnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve sa niekoľko rokov samostatne posudzovala platnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a všetky jej aspekty, pričom súd žalobu na určenie neplatnosti zamietol. Hoci ako dôvod zamietnutia žaloby o neplatnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve je v odôvodnení právoplatného rozsudku uvedený nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c) O. s. p., nie bez významu je dokazovanie k meritu veci, ktoré tomuto záveru predchádzalo, nakoľko napriek zamietnutiu žaloby pre nesplnenie podmienky § 80 písm. c) O. s. p. súd v dlhotrvajúcom konaní vydal niekoľko rozsudkov riešiacich meritum veci a teda vec posudzoval nielen z hľadiska splnenia procesných podmienok žaloby. V žiadnom z tvrdení žalovaných (ktorí boli v konaní 7 C/1212/1998 v procesnom postavení žalobcov) nebola zmienka o neplatnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z dôvodu neurčitosti pre absenciu doby, v ktorej má byť realizačná kúpna zmluva uzatvorená a ani

z dôvodu neurčitosti zmluvných dojednaní o kúpnej cene. Ani z obsiahleho dokazovania v konaní sp. zn. 7 C/1212/1998 nevyplýnul záver o neurčitosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, nakoľko všetci účastníci zmluvy vedeli, čo sa uzatvorením zmluvy sledovalo a svoj prejav vôle mali za dostatočne určitý a zrozumiteľný. Námietky žalovaných uplatnené voči zmluve o budúcej kúpnej zmluve sa týkali úplne odlišných skutočností, než sú obsiahnuté a prezentované v záveroch napadnutého rozsudku.“

V kontexte s právoplatne skončeným konaním o určenie neplatnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (vedeným okresným súdom pod sp. zn. 7 C 1212/1998) sa preto záver o neplatnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve vyslovený v namietanom konaní javí sťažovateľke nielen ako prekvapivý, ale aj nesprávny, nezákonný a neústavný. Sťažovateľka vyjadruje nesúhlas s uvedeným názorom krajského súdu (totožným s názorom okresného súdu) a v tejto súvislosti okrem iného uvádza:

„Spôsob, akým si zmluvné strany dojednali spôsob úhrady kúpnej ceny je plne v súlade s právnou úpravou zmluvy o budúcej kúpnej zmluve (§ 50a OZ) ako aj s právnou úpravou samotnej kúpnej zmluvy (§ 588 a nasl. OZ) a nemožno ho označiť za neurčitý či nezrozumiteľný. Obligatórnou náležitosťou zmluvy o budúcej kúpnej zmluve je dohoda o podstatných náležitostiach tzv. realizačnej zmluvy, v tomto prípade zmluvy kúpnej. Podstatnou náležitosťou kúpnej zmluvy je dohoda o kúpnej cene, pričom táto môže byť určená konkrétnou sumou alebo musí byť dojednaný spôsob, akým sa kúpna cena určí. V zmluve o budúcej kúpnej zmluve je výška kúpnej ceny určená jednoznačne, určite a zrozumiteľne sumou 2.836.800,- Sk! Pokiaľ súd konštatuje neurčitosť, jeho argumenty smerujú nie k určeniu výšky kúpnej ceny, ale k spôsobu zaplatenia kúpnej ceny! Spôsob uhradenia kúpnej ceny nemusí byť v zmluve o budúcej zmluve výslovne dohodnutý a táto otázka môže byť riešená v realizačnej zmluve, a preto argumenty súdu v tejto rovine nemôžu mať dopad na platnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Odhliadnuc od uvedeného, tvrdenia súdu o neurčitosti spôsobu úhrady kúpnej ceny sú nesprávne. Vzhľadom na charakter občianskoprávných vzťahov nemožno zmluvným stranám zakázať dohodu o úhrade kúpnej ceny formou zápočtu kúpnej ceny so sumou poskytnutého ručenia, ktoré kupujúci uhradil za predávajúcich alebo za akýkoľvek iný subjekt, pokiaľ s tým zmluvné strany (kupujúci a predávajúci za účasti aj dotknutej osoby) súhlasia! Poukazovanie súdu

na to, že žalobca nemal pohľadávku voči žalovaným a v prípade plnenia povinnosti vyplývajúcej z ručenia, by mu nevznikol peňažný nárok voči žalovaným, ale voči dlžníkovi banky, ktorým bola spoločnosť S., a. s. je absolútne bezpredmetné, nakoľko dohoda účastníkov o úhrade kúpnej ceny bola výsledkom rokovaní účastníkov zmluvy, ktorými boli žalovaní ako predávajúci a ktorí s týmto spôsobom výslovne súhlasili! Nie bez významu v kontexte s tvrdeniami súdu prvého stupňa je tiež skutočnosť, že pri uzatváraní zmluvy o budúcej kúpnej zmluve bol aj štatutárny orgán obchodnej spoločnosti S., a. s., ktorý tiež prejavil súhlas s takýmto spôsobom vyrovnania. Čo bolo dôvodom, pre ktorý predávajúci súhlasili s takýmto dojednaním a aký bol súbežný vzťah a hospodárska kauza medzi S., a. s. a jednotlivými predávajúcimi je v kontexte s posúdením platnosti tohto dojednania irelevantné a nie je/nemôže byť posudzované! Je preto nepochopiteľné, že súd opiera neurčitost' dojednania o neexistenciu peňažnej pohľadávky žalobcu voči predávajúcim a poukazuje na to, že dlžníkom (v prípade realizácie ručenia) by bol iný subjekt!

Rovnako tiež neobstojí tvrdenie súdu o absencii konkrétnej dohody o dobe uzatvorenia realizačnej zmluvy, pretože spôsob, ktorým je v zmluve dojednaná povinnosť budúcich predávajúcich uzatvoriť realizačnú kúpnu zmluvu, je špecifikovaná dostatočne určite a zrozumiteľne, pričom je viazaná na odkladaciu podmienku, ktorej splnenie v konaní bolo preukázané.“

Sťažovateľka tiež tvrdí, že „že dokazovanie v konaní nebolo vykonané na preukázanie tých okolností a záverov, z ktorých súd pri svojom rozhodnutí vychádzal a jeho rozhodnutie je z hľadiska dôvodov a záverov v ňom obsiahnutých rozhodnutím prekvapivým, pričom nakoľko odvolací súd v napadnutom rozsudku a jemu predchádzajúcim odvolacím konaním dokazovanie nedoplnil a aj jeho rozhodnutie teda trpí týmto nedostatkom“. V tejto súvislosti namieta, že takýto postup súdu je „v rozpore s požiadavkou predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, ako aj možnosti účastníka konania vyjadriť sa k otázkam, ktoré sa v konaní javia ako sporné a navrhnúť v tomto smere dôkazy, čím bola sťažovateľovi znemožnená realizácia jeho procesných práv a odňatá možnosť konať pred súdom a porušené jeho právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.

Uvedený záver platí o to viac, že odvolací súd s ani s touto námietkou vyjadrenou v odvolaní sťažovateľa vôbec nevysporiadal, v čom vidí sťažovateľ ďalší aspekt porušenia jeho práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co/219/2012-279 zo dňa 30. 07. 2012 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde a tiež základné právo sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co/219/2012-279 zo dňa 30. 07. 2012 a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Zároveň sťažovateľ žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 1567,87 € a túto poukázať právnemu zástupcovi sťažovateľa.“

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti rozhodla o podnete sťažovateľky na podanie mimoriadneho dovolania zo 7. januára 2013 Krajská prokuratúra v Žiline tak, že ho odložila prípisom č. k. Kc 13/13-17 zo 7. júna 2013, považujúc *„rozhodnutie okresného súdu v časti výroku o zamietnutí návrhu na náhradu škody, ako i potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne, keďže z neplatnej zmluvy nemohli účastníkom zmluvného vzťahu vzniknúť zmluvné povinnosti, a tak nemohli byť nimi ani porušené“.*

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Sťažovateľka tvrdí, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012 došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom podľa jej

názoru krajský súd, stotožniac sa s názorom okresného súdu, vec nesprávne právne posúdil, keď zmluvu o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996 považoval za absolútne neplatný právny úkon. Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd v dôsledku uvedeného pre nesprávne právne posúdenie veci jej arbitrárnym spôsobom odoprel ňou uplatnený nárok na náhradu škody, ktorá vznikla v priamej príčinnej súvislosti s porušením povinnosti žalovaných vyplývajúcej zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996, ktorou sa zaviazali previesť za splnenia tam uvedenej podmienky nehnuteľnosti zapísané na LV č. 40 v kat. území D. na sťažovateľku.

Podľa názoru sťažovateľky je napadnutý rozsudok krajského súdu nedostatočne odôvodnený, keďže krajský súd vyslovil absolútnu neplatnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996, avšak neuviedol relevantné a konkrétne argumenty, ktoré by preukazovali a odôvodňovali správnosť takto vysloveného záveru, pričom sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal s námietkami sťažovateľky uvádzanými v jej odvolaní proti odvolaním napadnutému rozsudku okresného súdu.

Ústavný súd v nadväznosti na námietky sťažovateľky smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 250/09).

Ústavný súd preto v prvom rade preskúmal rozsudok okresného súdu sp. zn. 8 C 696/1999 z 2. marca 2012, ktorým bola žaloba sťažovateľky o náhradu škody vo výške 111 198,98 € s príslušenstvom zamietnutá a v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať najmä na nasledovnú časť jeho odôvodnenia:

„Predmetom tohto konania je uplatnený nárok na náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia záväzku žalovaných vyplývajúceho zo zmluvy o budúcej kúpnej

zmluve, t. j. uzavrieť so žalobcom kúpnu zmluvu, obsah ktorej je vymedzený v čl. III. zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Žalovaní sa bránili tým, že uplatnený nárok je premlčaný a zmluva o budúcej kúpnej zmluve je absolútne neplatná. Predbežnou otázkou v spore bolo teda vyriešenie otázky, či bola uzavretá zmluva o budúcej zmluve, či je táto zmluva platným právnym úkonom, z ktorého vznikli stranám práva a povinnosti. Občiansky zákonník ako aj Obchodný zákonník obsahujú úpravu inštitútu zmluvy o budúcej zmluve a tieto úpravy sú v mnohom odlišné, avšak spoločné pre obe právne úpravy je to, že vyžadujú pre platné uzavretie takéhoto typu zmluvy zhodu vôle zmluvných strán vyjadrenú v písomnej forme o uzavretí zmluve o budúcej zmluve a taktiež dojednanie doby, dokedy zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria. Ak by tieto požiadavky neboli naplnené, nemožno hovoriť o uzavretí zmluvy o budúcej zmluve. Ďalšiu podstatnú požiadavku upravuje Obchodný zákonník a Občiansky zákonník rozdielne. Kým Obchodný zákonník vyžaduje, aby predmet plnenia bol určený aspoň všeobecným spôsobom, Občiansky zákonník požaduje, aby v zmluve boli upravené podstatné náležitosti budúcej zmluvy. Základnou požiadavkou je teda dohoda strán o čase, dokedy má byť budúca zmluva uzavretá. Táto dohoda sa týka času, v ktorom má oprávnená strana vyzvať povinnú stranu, aby splnila svoj záväzok. Bez tejto dohody nemožno hovoriť o vzniku zmluvy o budúcej zmluve. Je nesporné, že dohoda o dobe uzavretia budúcej zmluvy, ak má splňať náležitosti § 37 ods. 1 OZ, musí byť určitá. Strany sa môžu dohodnúť na konkrétnom dni alebo určiť určitú lehotu, čo býva v praxi výhodnejšie. Ak je povinnosť uzavrieť zmluvu, viazaná na určitú lehotu, je vhodné v zmluve určiť začiatok jej plynutia, inak by bol týmto okamihom vznik zmluvy o budúcej zmluve. Predmetná zmluva o budúcej kúpnej zmluve uzavretá medzi účastníkmi neobsahuje túto základnú náležitosť, teda dohodu účastníkov o dobe, dokedy zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria. V zmluve je záväzok uzavrieť budúcu kúpnu zmluvu viazaný na splnenie odkladacej podmienky, ktorou je realizácia práva vyplývajúca z ručenia dojednaného v ručiteľských listinách č. 13/95 a č. 14/95 k úverovým zmluvám, avšak absentuje konkrétna úprava doby, dokedy od splnenia uvedenej odkladacej podmienky, zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria. Zmluva obsahuje len 3-dňovú lehotu zaväzujúcu povinného na uzavretie zmluvy odo dňa predloženia návrhu kúpnej zmluvy oprávneným, t. j. budúcim kupujúcim, avšak žiadnu úpravu doby, ktorá by ohraničovala časový úsek, dokedy musí byť budúca zmluva uzavretá. Podstatnou charakteristikou takéhoto typu zmluvy je jej dočasnosť.

Nemôže zaväzovať zmluvné strany bez časového obmedzenia, na dobu neurčitú. To by odporovalo účelu inštitútu zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy. Od určenej doby, do ktorej majú strany uzavrieť budúcu zmluvu, sú odvodené ďalšie zákonné nároky, upravené pri občianskoprávných vzťahoch v ust. § 50a ods. 2 OZ a pri obchodnoprávných vzťahoch § 290 ObZ, dokonca aj zánik záväzku uzavrieť budúcu zmluvu podľa § 292 ods. 3 ObZ. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, keďže predmetná zmluva o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy neobsahuje konkrétnu dobu, dokedy zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria, čo je nevyhnutnou náležitosťou takejto zmluvy, súd je toho názoru, že vôbec nedošlo k uzavretiu zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy, a teda z predmetnej zmluvy zo dňa 31. 01. 1996 nevznikli pre účastníkov žiadny práve následky. To je hlavný dôvod, pre ktorý súd žalobu zamietol.“

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa z 2. marca 2012, vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. V intenciách uvedeného v odôvodnení namietaného rozsudku krajský súd najmä uviedol:

„Podľa ust. § 219 ods. 1, 2 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Krajský súd ako súd odvolací preskúmaním napadnutého rozsudku, prislúchajúceho spisového materiálu a vyhodnotením toho, čo uviedli účastníci v rámci odvolacieho konania, konštatuje, že súd prvého stupňa precíznym spôsobom zistil skutkový stav, keď vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, ktoré vyhodnotil v súlade s ust. § 132 O. s. p. a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil. Odvolací súd nemohol preto prisvedčiť odvolateľovi, ktorého odvolanie považoval vyslovene za účelové a keďže v napadnutom rozsahu nezistil pochybenie a keďže sa v celom rozsahu stotožnil aj s jeho odôvodnením, obmedzuje sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, a preto ďalšie odôvodnenie nevyhotovuje, nakoľko by išlo vyslovene len o opakovanie tých istých záverov, prípadne obdobnými výrazmi

zopakovanie správneho odôvodnenia súdu prvého stupňa. Preto s poukazom na uvedené odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.“

V nadväznosti na citované ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta v zásade rovnaké skutočnosti, ktoré namietala aj v konaní pred všeobecnými súdmi (okresným súdom a krajským súdom) a ktorých podstatou bol jej nesúhlas s právnym názorom okresného súdu, v zmysle ktorého je zmluva o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy absolútne neplatným právnym úkonom, s ktorým sa krajský súd v sťažnosťou napadnutom rozsudku stotožnil.

V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Vychádzajúc z uvedeného, bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či krajský súd ako odvolací súd svoj rozsudok sp. zn. 5 Co 219/2012 z 30. júla 2012 primeraným spôsobom

odôvodnil a či ho nemožno považovať za arbitrárny, a teda z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný.

Vo vzťahu ku všetkým námietkam uplatneným sťažovateľkou v okolnostiach prípadu ide o problém právneho posúdenia veci (výklad a aplikácia § 289 až § 292 Obchodného zákonníka a § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka), konkrétne posudzovanie platnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996.

V nadväznosti na námietky sťažovateľky ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd nemusí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (m. m. I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre uvádza, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (Garcia Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999).

Poukazujúc najmä na citovanú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 8 C 696/1999 z 2. marca 2012, ako aj napadnutého rozsudku krajského súdu, ústavný súd dospel k názoru, že zo záverov odvolacieho súdu týkajúcich sa posudzovanej predbežnej právnej otázky (či je zmluva o budúcej kúpnej zmluve platným právnym úkonom, z ktorého vznikli stranám práva a povinnosti) nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Dôvody uvedené v napadnutom rozsudku krajského súdu možno považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a akceptovateľné. Vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu ich možno rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnych noriem aplikovaných v danej veci. Obsah predložených listinných dôkazov v predmetnom súdnom konaní zároveň pripúšťa interpretáciu faktov a posúdenie relevantných právnych otázok tak, ako sú v danom prípade prezentované krajským súdom.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné zdôrazniť, že predmetom konania vedeného všeobecnými súdmi bolo rozhodovanie o žalobe sťažovateľky, ktorou sa domáhala proti žalovaným náhrady škody vo výške 111 198,98 € s príslušenstvom z dôvodu porušenia zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996, ktorú s ňou ako budúcou kupujúcou uzavreli žalovaní ako budúci predávajúci, pričom jej predmetom bol budúci predaj v nej označených nehnuteľností. Pretože sťažovateľka sa domáhala nároku na náhradu škody z dôvodu porušenia zmluvných povinností druhou zmluvnou stranou (žalovaní neuzatvorili so sťažovateľkou kúpnu zmluvu a nepreviedli na ňu vlastnícke právo k nehnuteľnostiam), bolo povinnosťou súdu (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho) venovať náležitú pozornosť platnosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve z 31. januára 1996, navyše keď jej platnosť bola nielen v predmetnom konaní, ale i ďalších konaniach vedených okresným súdom žalovanými spochybňovaná.

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný.

Podľa § 289 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka zmluvou o uzavretí budúcej zmluvy sa zaväzuje jedna alebo obe zmluvné strany uzavrieť v určenej dobe budúcu zmluvu s predmetom plnenia, ktorý je určený aspoň všeobecným spôsobom. Zmluva vyžaduje písomnú formu.

Podľa § 290 ods. 1 a 2 Obchodného zákonníka zaviazaná strana je povinná uzavrieť zmluvu bez zbytočného odkladu po tom, čo ju na to vyzvala oprávnená strana v súlade so zmluvou o uzavretí budúcej zmluvy. Ak zaviazaná strana nesplní záväzok uzavrieť zmluvu podľa ods. 1, môže oprávnená strana požadovať, aby obsah zmluvy určil súd alebo osoba určená v zmluve, alebo môže požadovať náhradu škody spôsobenej jej porušením záväzku uzavrieť zmluvu. Nárok na náhradu škody popri určení obsahu zmluvy môže oprávnená strana požadovať iba v prípade, keď zaviazaná strana neoprávnene odmietla rokovať o uzavretí zmluvy.

Podľa § 292 ods. 2 a 3 Obchodného zákonníka právo na určenie obsahu budúcej zmluvy súdom a nárok na náhradu škody podľa § 290 ods. 2 sa premlčujú uplynutím jedného roka odo dňa, keď oprávnená strana vyzvala zaviazanú stranu na uzavretie zmluvy podľa § 290 ods. 1, ak zmluva o uzavretí budúcej zmluvy neurčuje inú lehotu. Dojednaná lehota však nesmie byť dlhšia, než premlčacia doba vyplývajúca z § 391 a nasl. tohto zákona. Závazok uzavrieť budúcu zmluvu zaniká, ak oprávnená strana nevyzve zaviazanú stranu splniť tento záväzok v čase určenom v zmluve o uzavretí budúcej zmluvy.

Tak prvostupňový súd, ako aj odvolací súd v posudzovanej veci dospeli k záveru, že sporná zmluva o budúcej zmluve uzavretá medzi účastníkmi neobsahuje základnú náležitosť, t. j. dohodu účastníkov o dobe, dokedy zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria. V zmluve je záväzok uzavrieť budúcu kúpnu zmluvu viazaný na splnenie odkladacej podmienky, ktorou je realizácia práva vyplývajúca z ručenia dojednaného v ručiteľských listinách č. 13/95 a č. 14/95 k úverovým zmluvám, ale absentuje konkrétna úprava doby, dokedy od splnenia uvedenej odkladacej podmienky zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria. Zmluva obsahuje len trojdňovú lehotu zaväzujúcu povinného na uzavretie zmluvy odo dňa predloženia návrhu kúpnej zmluvy oprávneným, t. j. budúcim kupujúcim, avšak žiadna úprava doby, ktorá by ohraničovala časový úsek, dokedy musí byť budúca zmluva uzavretá. Podstatnou charakteristikou takéhoto typu zmluvy je jej dočasnosť. Nemôže zaväzovať zmluvné strany bez časového obmedzenia na dobu neurčitú. To by odporovalo účelu inštitútu zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že v sťažovateľkinej veci sa konajúce všeobecné súdy s predbežnou otázkou platnosti právneho úkonu (zmluvy o budúcej kúpnej zmluve) v súvislosti s uplatneným nárokom sťažovateľky na náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia záväzku žalovaných vyplývajúceho z tejto zmluvy ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadali.

Ak okresný súd v posudzovanej veci na základe vykonaného dokazovania (rozsudkom sp. zn. 8 C 696/1999 z 2. marca 2012) v podstatnom ustálil, že vôbec nedošlo

k uzavretiu zmluvy o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy, a teda z predmetnej zmluvy z 31. januára 1996 nevznikli pre účastníkov žiadne právne následky, odvolací súd považoval tento jeho právny záver za správny a v plnom rozsahu sa s ním stotožnil. Proti tomuto právnomu záveru okresného súdu a krajského súdu nemožno mať z ústavného hľadiska v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci žiadne relevantné výhrady.

Ústavný súd nezistil, že by napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takomto prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie právnych záverov tohto súdu. Tvrdenia sťažovateľky preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho rozhodnutia, ktoré skončilo pre ňu nepriaznivým výsledkom, čo však nemožno spájať s porušením jej základných práv garantovaných ústavou. K porušeniu ústavou garantovaných práv totiž nemôže dôjsť takým rozhodnutím príslušného štátneho orgánu, ktorým tento orgán uplatní svoju právomoc v súlade s platnými právnymi predpismi.

V súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označených sťažovateľkou neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní rozhodol podľa

§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2013